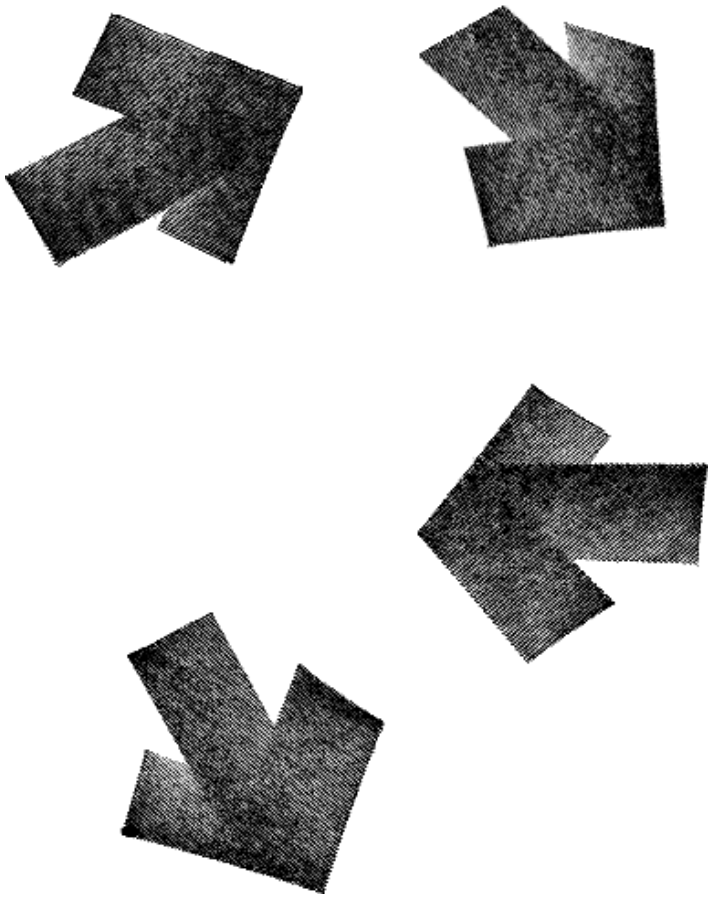

La Nexta, Logikala Pazo

Ordinare la militistaro ne volas ke le altra savez la finala detali di sua plani militala. Ma logike, esus foyi…

Da Ben Bova

Ilustrita da Schelling

Tradukita da Ian Niles

“Me ne vidas ke ta problemo havas irga relato kun me,” la homulo del CIA (NDT: Agenterio Centrala di Informo, un agenterio dil governerio usana) dicis. E kandide, esas multa aferi plu importanta ye qui me povus laborar.”

Ford, la fizikisto, regardis Generalo LeRoy. La Generalo havis mokema mieno ye sua vizajo, mieno qua signifikis ke ilu esis agonta ulo decidigiva.

“Ka vu volus vidar la problemo sen mediacero?” la Generalo questionis inocente.

La homulo del CIA regardis sua horlojeto rapide. “Bone, se ne bezonesas tro longa tempo. Esas ja sat tarda.”

“Ne bezonesas tre longa tempo, ka, Ford?” la Generalo dicis, staceskante de sua stulo.

“Ne tre longa,” Ford asentis. “Nur un vivotempo.”

La homulo del CIA grunis dum ki ili iris al pordo e departis la oficochambro dil Generalo. Irante alonge la deslumizata, abandonata koridoro, lia pazi ekeskis nesonore.

“Me ne povas tro emfazar la seriozeso dil problemo,” la Generalo dicis al homulo dil CIA. “Ok membri rangizita dil Stabo Generala demisionis de sua komisi od iris rekte a fako por violentemi pos nur sesiono kun la ordinatro.”

Li homulo del CIA grimasis. “Kad ica areo esas sekura?”

La vizajo di Generalo LeRoy redeskis. “Ica tota edificio esas tam sekura kam irga edificio en Libera Mondo, sioro. Ed ol esas vakua. Ni esas la sola homi hike ye ca kloko. Me ne asumas irga risko.”

“Me nur volas esar certa.”

“Forsan se me explicas la ordinatro poke plu multe,” Ford dicis, chanjante la temo, “vu savos to quon vu devas expektar.”

“Bona ideo,” dicis la homulo del CIA.

“Ni dicis a vu ke olta esas la ordinatro maxim granda, maxim komplexa, e maxim delikata en mondo. Nulo simila ad olta entraprezesis antee – irgaloke.

“Me savas ke li ne havas irgo simila ad ol,” la homula del CIA asentis.

“E vu anke savas, me supozas, ke ol konstruktesis por simular reala situi militala. Ni facas militi en ta ordinatro, militi kun lans-armi, bombi, e gaso. Reala militi, kompleta a detali maxim poka. La ordinatro dicas a ni to quo eventas ye singla lans-armo, singla urbo, singla homo … qua mortas, quanta aeroplani destruktesas, quanta kamioni ne funcioneskos ye kolda matino, kad batalio vinkesas o desvinkesas.”

Generalo LeRoy interruptis. “La ordinatro produktas ta analizi por amba flanki, tale ke ni povas anke vidar to quo eventas ye li.”

La homulo del CIA gestis nepaciente. “Simulaji di militi ne esas nova. Vu facas oli de yari.”

“Yes, ma ta mashino esas difera,” Ford atencigis. “Ol ne nur donas ludo militala multe plu detaloza. Ol esas nexta logikala pazo ye developo di mashino-simulata ludi militala.” Il hezitis dramatre.

“Nu, quo?”

“Ni adjuntis vario dil *elektro-encefalografo. Vu konocas, mashino qua enrejistras elektraji cerebrala. Quale *elektro-kardiografo.”

“Ho!”

“Ma komprenez. Ni inversigis *elektro-encefalografo. Vice uzar mashino qua enrejistras ocili cerebrala, ni developis mashino qua recevas la rubandi printata dal ordinatro e transformis oli aden elektraji qui lokizesas aden vua cerebro.”

“Me ne komprenas lo.”

Generalo LeRoy dominacis. “Onu sidas che la konsolo por kontrolar. Un kasko lokizesas adsur la kapo. Onu efikigas la mashino. Onu *vidas* rezulti.”

“Yes,” Ford durigas. “Vice lektar kolumni di figuri del printilo dil ordinatro … onu reale vidas la milito dum ke onu facas ol. Kompleta halucini audala e vidala. Onu povas regardar progreso dil batalii e, quale onu chanjas strategio e taktiko, onu povas vidar la rezulti avan sua okuli.”

“La ideo, komence, esis faciligar videbleso di situi strategiala dal Stabo Generala,” Generalo LeRoy dicis.

“Ma singlu qua uzis la mashino demisionis de sua komiso o dementeskis,” Ford adjuntis.

La homulo del CIA regardis strabe LeRoy. “Ka vu uzis la ordinatro?”

“Korekta.”

“E vu nek demisionis vua komiso nek dementeskis.”

Generalo LeRoy afirmis per kap-signo. “Me advokis vu.”

Ante ke la homulo del CIA povis komentar, Ford dicis, “la ordinatro esas apene tra ta pordo. Ni kompletigez to dum ke la edificio esas ankore vakua.”

Ili enpazis. La fizikisto e la generalo guidis la homulo dil CIA tra la chambro-pleniganta serii de grandega konsoli.

“Oli omna esas transistorizita e miniaturigita, komprenende,” Ford explikis. “To esas la sola manera ye qua ni povus konstruktar tanta detali en la mashino ed anke igar ol tante mikra, ke ol povas fitar en nur un edificio.”

“Nur un edificio?”

“Ho yes. Olca es nur la parto por kontrolar. La plumulteso dil edificio kontenas cirkuiti, memorili, e la restajo.”

“Hmmm.”

Ili guidis ilu fine a mikra skribtablo, kovrita per cifro-plaki e maneti. Unika lampo super la tablo lumizis ol brile, ye salianta kontrasto al mi-obskureso di restajo dil chambro.

Pro ke vu nulatempe operacis la ordinatro antee,” Ford dicis, “Generalo LeRoy kontrolos ol. Vu nur sidez e regardez to quo eventas.”

La generalo sideskis aden un de stuli bone padizita e metis ledega kasko qua konektesis al skribtablo per sis metalfili. La homulo del CIA sideskis lente.

Kande ili lokizis un de grosa kaski adsur ilu, ilu regardis adsupre ili, kelkete strabe en la brilant lumo. “Ca ne … ne nocos me irgamaniere, ka?”

“Komprenende ne, “ Ford dicis. “Ka vu intencas mente? No, komprenende ne. Vu ne esas membro dil Stabo Generala. Do lo ne devus afektacar… ne afektacos vu tale, quale lo afektacis le altra. Ilia reakto havis nula relato kun la ordinatro ipsa.”

“Plura civili uzis ol kun nula mala efekti,” Generalo LeRoy dicis. “Ford uzis ol multafoye.”

La homulo del CIA asentis kun kap-saluto, e ili klozis la viziero diafana super ilua vizajo. Il sidis ibe e regardis Generalo LeRoy depresar un serio de maneti, lore turnar cifro-plako.

“Ka vu povas audar me?” La voco dil Generalo mutigesis per la kasko.

“Yes,” il dicis.

“Bone. Ni komencez. Ka vu konocas la situeso un-du-un? Olta esas to quon ni vidos.”

La situeso un-du-un esis un ordinara ludo militala. La homulo del CIA konocis ol bone. Il regardis ke la Generalo en-swichis, lore sideskis ad-dope e krucumis sua brakii sur sua pektoro. Rango de lumi super la konsolo dil skribtablo komencis cintilifar, un, du, tri…. vers la fino dil rango, lore retroe al komenco itere, en-swichita ed ek-swichita, en-swichita ed ek-swichita.

E lore, ulamaniere, ilu povis vidar lo!

Ilu esis pozata ulaloke en spaco, e ilu povis vidar lo omna ye maniero drola, neklara, duopla-imajala, e revatra. Semblis ad ilu ke il esis vidanta plura imaji ed audanta plura voci ye sama tempo. Lo omna esis konfuza, ed tamen lo havis stranja senco.

Dum instanto di paniko, ilu volis desmetar la kasko de sua kapo. Lo es nur iluziono, ilu dicis su, esforcante sua nervi nevoluntema esar quieta. *Nur iluziono*.

Ma lo semblis strange reala.

Ilu esis regardanta la Gulfo di Mexikia. Ilu povis vidar Florida a sua dextro e la arkiganta litoro sudestala dil Stati Unita. Ilu mem povis perceptar la fluvio Rio Grande.

Situeso un-du-un komencis, ilu memoris, kun deskovro di submarala navi enemikala kun lans-armi en la Gulfo. Mem dum ke ilu regardis la tota regiono – quale se perchita sur satelito – ilu povis vidar, subaque e proxime, minacanta figuro ombratra di submarala navo glitanta tra la blua maro.

Ilu vidis anke aeroplano di patrolo dum ke ol reperis la submarala navo e sendis urja alarmo radiala.

La submarala pikturo deskompozis ye konfuza erupto di ebulio. Lans-armo esis lansata. Pos sekundi, altra erupto – cafoye explozivo nukeara profunda – komplete destruktis la navo submarala.

Lo esis konfuza. Ilu esis omnaloke samtempe. La detali esis aplastiganta, ma la integra pikturo esis dolorige klara.

Sis navi submarala lansis lans-armi del Gulfo di Mexikia. Quar esis quik sinkata, ma tro tarde. Nova Orleans, Santa Louis, e tri bazi aer-armeala esis destruktata per armi di fuziono hidala.

La homulo dil CIA konocis la komencala stadii dil milito. La unesma lans-armo pafita al Stati Unita esis signalo ke grupi di lans-armi e aeroplani bombala lansis su al enemkio. Lo esis konfuza vidar la mondo samtempe. Kelkafoye ilu ne savis ka la fair-globo e la champinionatra nubo esis super Chicago o Shanghai, Nova York o Novosibirsk, Baltimore o Budapest.

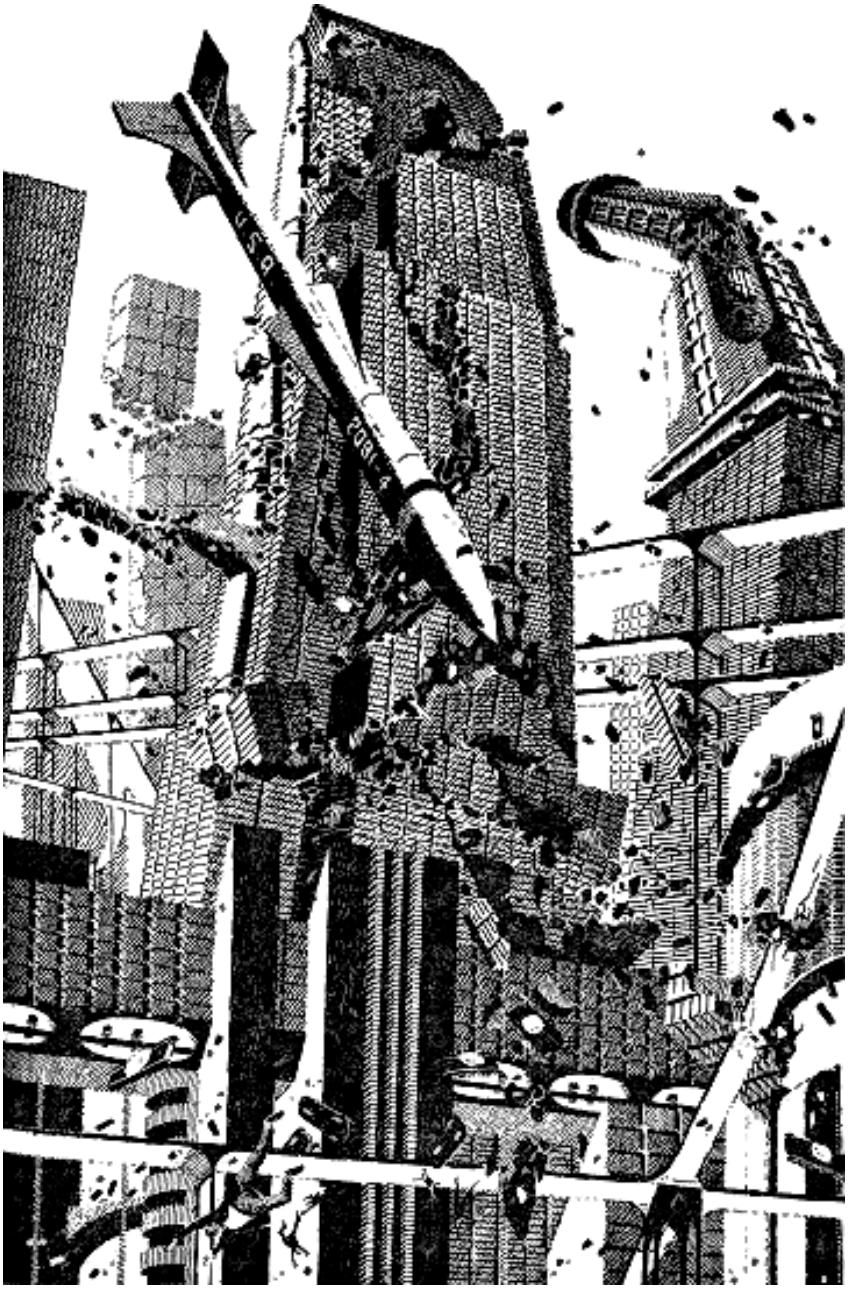

Ne existis reale difero. Oli omna esis frapata ye la unesma plura hori dil milito, quale London e Moskow, Washington e Pekino, Detroit e Delhi, e plu, plu multa.

La sistemi defensiva ad omna flanki semblis funcionar bone, ecepte ne esis sufica anti-lans-armi. Sistemi defensiva esis chera kompare ataka fuzei. Esis plu chipa konstruktar un defenso kam defensar kontre ol.

La lans-armi flagris de submarala navi e vagoni fervoyala, de sili subsula e aeroplani stratosferala. Sekreta lans-armi esis pafilata automate kande certena posteno komandala di aer-armeo cesis radiar signalo represala. La sistemi defensala esis simple supercharjata. E kande la bombi esis exhaustata, la lans-armi portis polvo, jermi, e gaso. Duris e duris. Dum sis nokti e sis fair-lumata jorni. Lanso, pulso, glito, rieniro, morto.

Ed nun lo esis finita, la homulo dil CIA pensis. Lans-armi esis paruzita. Aeroplani esis exhaustita. La nacioni qui konstruktis la armei ne plus existis. Segun omna reguli quin ilu savis, la milito devus finesir.

Tamen kombato ne finesis. La mashino savis plu bone. Existis ankore multa manieri ye qui onu povis mortar enemiko. Manieri probata dum tempo. Esis armei kombatant en quar kontinenti, armei qui marchabis surlande, o plaudabis adan lando de maro, o falabis ek cielo.
Nekredeble, la milito duris. Kande gaso en tanki esis exhaustita, e flamo-lansili neutileskis, e mem ordinara armi artileriala ne havis municioni pafota, esis ankore simpla pafili e mem plu simpla bayoneti ed espadi.

La fiera armi, la decendanti di Alexander, Caesar, Temjin, Willington, Grant, e Rommel, inverse rivivis ilia evoluciono.

La milito duris. Lente, neeviteble, la armi dividesis aden plu e plu mikra detachmenti, til ke ruinata ruro qua tante recente sentis impakto di milito nukleara konocis la marcho di grupi di panduri armita. La mikra grupi savaja, abandonita en landi stranja, for de hemi e familii quin li savis destruktita, durigis mokajo di milito, vivis per nutrivo quon li trovis, kombatis sua samlandani se esis okaziono, e rivivigas antiqua teroro di manuagata, personala, un-kap-opa morto.

La homulo dil CIA regardis mondo panear. Morto nun esis afero individuala. Lo esis amaso-produktata, ma lo ne esis irge plu bona pro to.

Kun angora facineso, ilu vidis miriada manieri ye qui homo povas mortar. Ocido esis nur un ek olti. Radiaco, morbo, gasi toxika qui restas e vagas per venti olim inocenta e, fine, la desktruktilo maxim efikiva ek omni: morto pro hungro.

Triamiliard personi (adicionez o sustracionez sensenca unacentamiliono) habitis Tero kande la milito komencis. Nun, kun tenua filo de civilizeso parbrulita, la plumulto ek ti qui ne ocidesis per kombato ipsa sukombis a morto pro hungro.

Ne omni mortis, komprenende. Vivo duris. Kelki esis fortunoza.

Longa tenebro establesis sur la mondo. Vivo duris por kelki kompatinda, bitra, odiema, suspektema, sovaja. Urbi plenigesis per pesti. Libri devenis fuelo. Savo mortis. Civilizeso tote foriris de Tero.

La kasko levesis lente de ilua kapo. La homulo dil CIA trovis ke pro febleso ilu ne povis levar sua brakii ed helpar. Ilu fremesis ed esis humida per sudoro.

“Nun vu vidas,” Ford dicis tranquile, “pro quo la homuli militala dementeskis kande li uzis la ordinatro.”

Mem Generalo LeRoy esis pala. “Quale povas homo kun irga koncienco guidas operaco kande lu savas ke to esos la rezultajo?”

La homulo dil CIA acendis sigareto ed aspiris forte. Ilu exhalis akute. “Kad omna ludo militala esas simila? Kad omna plano?”

Kelki esas plu mala,” Ford dicis. “Ni selektis meznombra ludo por vu. Mem kelka mikra ludi devenas nedominacebla e finas quale to.”

“Tale … Quo vi intencas facar? Por quo vi advokis me? Quo me povas facar?”

“Vu esas membro dil CIA,” la Generalo dicis. “Ka vu ne traktas spiono?”

“Yes, ma quale to havas relato?”

La Generalo regardis ilu. “Semblas ke la nexta, logikala pazo esas forte certigar ke ***li*** obtenez la plani di ta ordinatro … e rapide!”